

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 44/01

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu D. Š. a zo sudcov L. M. a Š. O. na neverejnom zasadnutí 25. októbra 2001 o prijatom podnete Mgr. D. K., bytom K., zastúpeného advokátom JUDr. R. Ž., K., ktorým namietal porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom súdov v konaní vo veci pôvodne vedenej na Okresnom súde Košice I pod sp. zn. 16 C 200/00 takto

r o z h o d o l :

1. Okresný súd Košice I vo veci vedenej pod sp. zn. 16 C 200/00 p o r u š i l právo Mgr. D. K., aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných priet'ahov, zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

2. Vo zvyšnej časti podnetu n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bol 10. mája 2001 doručený podnet Mgr. D. K., bytom K. (ďalej len „navrhovateľ“), zastúpeného JUDr. R. Ž., K., ktorým namietal porušenie základného práva na prerokovanie jeho veci bez zbytočných prietáhov zaručeného ustanovením čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ktorého sa mali dopustiť v podnete menované všeobecné súdy v konaní o jeho návrhu na vyslovenie neplatnosti rozviazania pracovného pomeru výpoveďou.

Ústavný súd podnet navrhovateľa predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí senátu a po zistení, že v časti namietajúcej porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa ustanovenia čl. 48 ods. 2 ústavy konaním Okresného súdu Košice I vo veci vedenej pod sp. zn. 16 C 200/00 a Okresného súdu Bratislava I vo veci vedenej pod sp. zn. 9 C 171/00 obsahuje náležitosti požadované ustanoveniami § 20 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a nie sú dôvody na jeho odmietnutie podľa ustanovenia § 25 ods. 2 citovaného zákona, podnet v tejto časti prijal uznesením č. k. I. ÚS 44/01-15 z 12. júla 2001 na ďalšie konanie. Vo zvyšnej časti podnet odmietol.

Po prijatí časti podnetu na konanie (ďalej len „podnet“) ústavný súd požiadal Okresný súd Košice I a Okresný súd Bratislava I o písomné stanovisko k prijatému podnetu.

Predseda Okresného súdu Košice I v písomnom vyjadrení sp. zn. Spr 936/01 zo 6. augusta 2001 oznámil, že od napadnutia veci na Okresný súd Košice I 24. februára 2000 bola „vykonávaná príprava pojednávania a v rámci nej zaistovaná aj miestna príslušnosť súdu. Pre nesúčinnosť odporcu a jeho nereagovanie na výzvy súdu mu bola uložená poriadková pokuta. Následne po zabezpečení dokladov potrebných pre rozhodnutie o príslušnosti bola vec 11. 10. 2000 odstúpená z dôvodov miestnej nepríslušnosti Okresnému súdu Bratislava I“. Okresný súd Košice I súhlasí „s tým, aby Ústavný súd SR v zmysle § 30 ods. 2 zák. č. 38/93 Z. z. upustil od ústneho pojednávania“.

Predseda Okresného súdu Bratislava I v písomnom vyjadrení sp. zn. Spr. 2005/01 z 15. augusta 2001 oznámil, že spis z Okresného súdu Košice I im bol doručený 16. novembra 2000 a 27. novembra 2000 bol postúpený Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) na rozhodnutie o miestnej príslušnosti. Súdny spis spolu s rozhodnutím najvyššieho súdu bol Okresnému súdu Bratislava I vrátený 15. decembra 2000 a konajúca zákonná sudkyňa úpravou z 19. januára 2001 doručovala uznesenie najvyššieho súdu účastníkom konania. Keďže súdny spis sa už nenachádzal na Okresnom súde Bratislava I, nevedel sa vyjadriť, čo bolo dôvodom (údajne problémy s doručovaním), že súdny spis bol vyexpedovaný Okresnému súdu Bratislava II až 12. júna 2001 v zmysle rozhodnutia najvyššieho súdu o určení miestnej príslušnosti. Okresný súd Bratislava I oznámil, že ako účastník konania netrvá na ústnom pojednávaní.

Navrhovateľ v liste z 3. septembra 2001 k vyššie uvedeným stanoviskám súdov uviedol, že „ak od 20. 2. 2000 dodnes, t. z. za dobu vyše poldruha roka v mojej veci nielenže nebolo vydané právoplatné rozhodnutie, ale ani len nebolo nariadené pojednávanie vo veci, tak sa to nemohlo stať bez zavinenia horeuvedených súdov“. Podľa jeho názoru „efektívnosť predmetného podnetovaného súdneho konania je preto v danom prípade nulová“. Navrhovateľ súhlasí s tým, aby ústavný súd upustil od ústneho pojednávania.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami, ako aj s obsahom súdneho spisu Okresného súdu Bratislava II sp. zn. 18 C 248/01 dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci. V dôsledku toho senát podnet navrhovateľa prerokoval na svojom zasadnutí bez prítomnosti účastníkov, ich zástupcov a verejnosti len na základe písomne predložených vyjadrení účastníkov a obsahu dotknutého spisu.

Predmetom podnetu boli tvrdenia navrhovateľa, že Okresný súd Košice I tým, že nekonal a nerozhodol, hoci bol miestne príslušným súdom (§ 87 ods. c) zákona č. 99/1963 Zb. – Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov – ďalej len „OSP“), o jeho pracovnoprávnej veci, ale vec postúpil Okresnému súdu Bratislava I, a Okresný súd

Bratislava I tým, že nepostúpil vec priamo miestne príslušnému Okresnému súdu Bratislava II (súd určený ako miestne príslušný rozhodnutím najvyššieho súdu), porušili základné právo na prerokovanie jeho veci bez zbytočných priet'ahov.

II.

Z podnetu navrhovateľa a z priložených písomností, z vyjadrení účastníkov konania a z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu Okresného súdu Bratislava II sp. zn. 18 C 248/01 ústavný súd zistil nasledovný priebeh a stav konania v pracovnoprávnej veci navrhovateľa pred všeobecnými súdmi.

Navrhovateľ podal 24. februára 2000 na Okresnom súde Košice I žalobu o neplatnosť rozviazania pracovného pomeru výpoveďou (sp. zn. 16 C 200/00). Okresný súd Košice I 1. marca 2000 doručil odporcovi v spore výzvu na predloženie dokladov potrebných na rozhodnutie a požiadal ho o vyjadrenie k predmetu konania. Listami z 5. apríla 2000 a 3. augusta 2000 Okresný súd Košice I urgoval zaslanie požadovaných dokladov. Napriek urgenciám odporca doklady nepredložil. Okresný súd Košice I mu preto uznesením č. k. 16 C 200/00-9 z 3. augusta 2000 uložil poriadkovú pokutu. Okresnému súdu Košice I na základe jeho vyžiadania zo 7. júna 2000 doručil Okresný súd Bratislava I 19. júla 2000 výpis z obchodného registra z vložky č. 1430/B pre R-PRESS, a. s., Bratislava.

Listom z 20. septembra 2000 odporca zaslal Okresnému súdu Košice I požadované dokumenty a oznámil, že jeho filiálka v Košiciach na Kysuckej 16 nemá právnu subjektivitu.

Okresný súd Košice I 11. októbra 2000 postúpil súdny spis sp. zn. 16 C 200/00 z dôvodu svojej miestnej nepríslušnosti podľa ustanovenia § 105 ods. 2 s poukazom na ustanovenia § 84 a § 85 OSP Okresnému súdu Bratislava I, ktorému bol súdny spis doručený 16. novembra 2000, a tento ho 27. novembra 2000 postúpil najvyššiemu súdu na rozhodnutie podľa § 105 ods. 2 OSP.

Proti postúpeniu veci Okresnému súdu Bratislava I navrhovateľ protestoval sťažnosťou z 23. októbra 2000 adresovanou predsedovi Okresného súdu Košice I.

Najvyšší súd uznesením sp. zn. Ndc 827/2000 zo 4. decembra 2000 určil na prejednanie veci pôvodne vedenej na Okresnom súde Košice I pod sp. zn. 16 C 200/00 a na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 9 C 171/00 ako miestne príslušný Okresný súd Bratislava II.

Rozhodnutie najvyššieho súdu spolu s predmetným spisom bolo Okresnému súdu Bratislava I doručené 15. decembra 2000 a nadobudlo právoplatnosť 31. mája 2001.

V odpovedi sp. zn. Spr. 2005/01 z 31. januára 2001 na sťažnosť navrhovateľa z 8. januára 2001 na prietahy v konaní o jeho pracovnoprávnom spore predseda Okresného súdu Bratislava I navrhovateľovi oznámil, že jeho sťažnosť nie je dôvodná, lebo predmetný súdny spis (na Okresnom súde Bratislava I vedený pod sp. zn. 9 C 171/00) im bol doručený 16. novembra 2000 a bez prietahov bol postúpený na rozhodnutie o miestnej príslušnosti najvyššiemu súdu.

Dňa 1. februára 2001 Okresný súd Bratislava I expedoval odporcovi v spore uznesenie najvyššieho súdu, ktoré mu bolo 8. februára 2001 vrátené poštou ako nedoručená zásielka.

Dňa 13. marca 2001 si Okresný súd Bratislava I vyžiadal z obchodného registra aktualizovaný výpis odporcu, z ktorého zistil, že tento bol na základe uznesenia registrového súdu č. k. Sa 1430/B z 27. februára 2001 vymazaný z obchodného registra v celom rozsahu a na jeho miesto nastúpila obchodná spoločnosť LISOVŇA, a. s., Trnava, ktorá prebrala všetky práva, záväzky, pohľadávky (i neznáme) zrušenej spoločnosti. Okresný súd Bratislava I 31. mája 2001 doručil uznesenie najvyššieho súdu tejto akciovej spoločnosti. Týmto dňom nadobudlo uznesenie najvyššieho súdu právoplatnosť.

Okresnému súdu Bratislava II ako miestne príslušnému súdu určenému rozhodnutím najvyššieho súdu na konanie a rozhodnutie pracovnoprávnej veci navrhovateľa bol spis z Okresného súdu Bratislava I doručený 13. júna 2001, kde mu bola pridelená sp. zn. 18 C 248/01.

III.

Navrhovateľ sa predmetným podnetom domáhal rozhodnutia ústavného súdu o tom, že postupom Okresného súdu Košice I a Okresného súdu Bratislava I v konaní o jeho pracovnoprávnej veci došlo v jeho neprospech k porušeniu ustanovenia čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého „každý má právo, aby sa jeho vec ... prerokovala bez zbytočných prierahov ...“.

Odporcovia tvrdili, že svojím postupom nespôsobili v konaní o pracovnoprávnej veci navrhovateľa zbytočné prierahy.

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prierahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na štátnom orgáne sa právna neistota osoby neodstráni. Až právoplatným rozhodnutím súdu sa vytvára právna istota. Pre splnenie ústavného práva zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátny orgán vec prerokoval. Ústavné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prierahov sa splní až právoplatným rozhodnutím štátneho orgánu, na ktorom sa osoba domáha odstránenia právnej neistoty ohľadom svojich práv (II. ÚS 26/95).

Pri rozhodovaní, či vo veci došlo k prierahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd zohľadňuje tri kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka konania a spôsob, akým súd v konaní postupoval (napr. II. ÚS 74/97, I. ÚS 70/98).

1. Pokiaľ ide o kritérium „zložitosť vecí“ ústavný súd nepovažoval túto vec za zložitú. V namietanom období sa napadnuté súdy totiž nezaoberali otázkami nevyhnutnými pre rozhodnutie v merite veci, ale výlučne procesnou problematikou – určením miestnej príslušnosti súdu (ktorú v konečnom dôsledku nemožno kvalifikovať ako právne a v danom prípade ani ako fakticky zložitú).

V tejto súvislosti ústavný súd poznamenáva, že sa vecne nezaoberal námietskou navrhovateľa ohľadom miestnej príslušnosti Okresného súdu Košice I vzhľadom na to, že túto otázku s konečnou platnosťou rozhodol najvyšší súd.

2. Pri hodnotení správania účastníkov konania ústavný súd konštatuje, že nezistil žiadnu skutočnosť, ktorá by v konaní navrhovateľa mala byť zohľadnená v jeho neprospech pri posudzovaní otázky, či svojím konaním spôsobil zbytočné prietahy. Navrhovateľ si svoje právo uplatnil na všeobecnom súde včas a postupoval spôsobom upraveným hmotnými a procesnoprávnymi všeobecne záväznými predpismi (Zákonník práce, OSP).

3. Pri posudzovaní postupu súdov v konaní o žalobe navrhovateľa ústavný súd konštatuje, že Okresný súd Bratislava I svojím postupom nespôsobil zbytočné prietahy. Súdny spis mu bol totiž doručený (postúpený) 16. novembra 2000 z Okresného súdu Košice I a v priebehu jedenástich dní (27. novembra 2000) predložený najvyššiemu súdu na rozhodnutie o miestnej príslušnosti. Taktiež obdobie od 15. decembra 2000, keď mu bol súdny spis vrátený spolu s uznesením najvyššieho súdu, do 13. júna 2001 (doručenie spisu miestne príslušnému súdu) nehodnotí ústavný súd ako zbytočné prietahy. Okresný súd Bratislava I expedoval účastníkom konania uznesenie najvyššieho súdu 1. februára 2001 a z dôvodu zániku (výmaz z obchodného registra) organizácie na strane odporcu, o ktorom sa dozvedel až po vrátení nedoručenej zásielky poštou (8. február 2001), zistoval (list z 13. marca 2001) v obchodnom registri údaje potrebné pre ďalší postup v konaní. Po zistení vyššie uvedenej skutočnosti (výmaz odporcu z obchodného registra) a nástupníckej organizácie na strane odporcu Okresný súd Bratislava I doručil 31. mája 2001 uznesenie najvyššieho súdu tejto organizácii ako účastníkovi konania. Dňa 13. júna 2001 po

nadobudnutí jeho právoplatnosti (31. máj 2001) postúpil Okresný súd Bratislava I súdny spis miestne príslušnému súdu určenému rozhodnutím najvyššieho súdu.

Ústavný súd sa nestotožnil s námietkou navrhovateľa, že Okresný súd Bratislava I svojím opomenutím jeho vec v súlade s ustanovením § 100 ods. 1 OSP odstúpiť Okresnému súdu Bratislava II včas a bez zbytočných prieťahov zaviniť prieťahy v konaní. Okresný súd Bratislava I totiž konal presne v intenciách ustanovenia § 105 ods. 3 OSP, podľa ktorého ak súd, ktorému vec bola postúpená, s jej postúpením nesúhlasí a nejde o súdy v obvode toho istého krajského súdu, rozhodne o miestnej príslušnosti najvyšší súd. Ústavný súd preto navrhovateľovi v tomto bode návrhu nevyhovel.

Druhý podnetom napadnutý všeobecný súd – Okresný súd Košice I vykonal od napadnutia veci 24. februára 2000 intenzívne zisťovanie podkladov (skutočností) potrebných na určenie miestnej príslušnosti súdu, pochybil však, keď po získaní výpisu z obchodného registra (19. jún 2000) identifikujúceho odporcu v spore si zároveň nezadovážil potrebné podklady pre určenie, ktorý okresný súd v Bratislave je všeobecným súdom odporcu. Inak by bol zistil, že miestne príslušným súdom odporcu v Bratislave je Okresný súd Bratislava II, a nie Okresný súd Bratislava I (ktorému súdny spis doručil 16. novembra 2000). Úkony vykonané Okresným súdom Košice I po 19. júni 2000 (urgovanie zaslania požadovaných dokladov u odporcu, uloženie mu poriadkovej pokuty), ako aj márne plynutie času od 3. augusta 2000 do 11. októbra 2000, keď tento súd okrem odpustenia pokuty odporcovi nevykonal žiadne úkony, ústavný súd hodnotil ako zbytočné prieťahy v konaní. Okrem toho nesprávny postup Okresného súdu Košice I pri postúpení veci miestne príslušnému súdu v rozhodujúcej miere ovplyvnil stav konania do 13. júna 2001. Toto konanie Okresného súdu Košice I ústavný súd hodnotil ako také konanie, ktoré vo svojich dôsledkoch spôsobilo zbytočné prieťahy v konaní o pracovnoprávnej veci navrhovateľa.

Správanie štátneho orgánu (teda aj všeobecného súdu), ktoré zapríčiňuje zbytočný prieťah, sa obvykle prejavuje nečinnosťou orgánu s právomocou konať o veci. Pre splnenie účelu práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov je však právne významné

akékoľvek správanie štátneho orgánu. To znamená, že aj nesprávna činnosť štátneho orgánu môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného práva podľa čl. 48 ods. 2, ak činnosť štátneho orgánu nesmeruje k odstráneniu právnej neistoty ohľadne tých práv, kvôli ktorým sa osoba obrátila na štátny orgán, aby o jej veci rozhodol (II. ÚS 33/99). Postup Okresného súdu Košice I bol teda v zmysle už vyššie uvedeného konaním so zbytočnými priet'ahmi, v dôsledku čoho ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.